

Sygn. akt II CSK 577/19

POSTANOWIENIE

Dnia 12 czerwca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa Fabryki [...] Spółki Akcyjnej w P.
przeciwko A.S.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 12 czerwca 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej pozwanej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu
z dnia 20 listopada 2018 r., sygn. akt I ACa 188/18,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Pozwana A.S. wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 20 listopada 2018 r. zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 21 września 2017 r. w ten sposób, że utrzymany został w całości w mocy nakaz zapłaty z dnia 27 kwietnia 2016 r. wydany w postępowaniu nakazowym. Sąd pierwszej instancji uchylił ten nakaz w całości i oddalił powództwo.

Sąd pierwszej instancji ustalił, iż powódka - Fabryka [...] Spółka Akcyjna z siedzibą w P. dochodziła od pozwanej A.S., prowadzącej działalność gospodarczą pod firmą G.- A.S., zapłaty kwoty 123 000 zł z odsetkami od dnia 14 stycznia 2014 r. jako należności za „usługi budowlane” ujęte w fakturze VAT nr [...] z dnia 30 grudnia 2013 r. Strony łączyły umowy, na podstawie których powódka wykonała dla pozwanej prace budowlane – hale produkcyjne w S.. Za roboty te wystawiła

szereg faktur, powiązanych z pisemnymi umowami i precyzujących rodzaj prac, których dotyczyły. Jedynie sporna faktura miała ogólnikowy opis tytułu płatności. Sąd przyjął wersję pozwanej, że faktura na 123 000 zł brutto została wystawiona jako zaliczkowa w związku z przekształceniem podmiotowym powódki w spółkę akcyjną i miała posłużyć powódce do polepszenia wyniku finansowego na koniec 2013 r. Według ustaleń ujęta w niej kwota miała być rozliczona przy realizacji kolejnych budów, jakie miała powódce zlecić pozwana. Jednak w czasie budowy hali na potrzeby firmy prowadzonej przez męża pozwanej doszło do konfliktu, i dalszych prac pozwana już nie zleciła powódce, w związku z czym uznała, że nie ma podstaw do zapłacenia kwoty ujętej w tej fakturze. Sąd stwierdził, że powódka nie wykazała zasadności swojego roszczenia. Uznanie długu przez pozwaną w 2015 r. ocenił jako czynność dokonaną pod wpływem bezprawnej groźby doprowadzenia do wszczęcia przeciwko niej różnych postępowań, m.in. w sprawie samowoli budowlanej.

Sąd Apelacyjny, który rozpatrywał sprawę na skutek apelacji powódki, poczynił na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego odmienne ustalenia faktyczne. Za bardziej przekonującą i wiarygodną uznał wersję powódki wyjaśniającą przyczyny wystawienia spornej faktury. Przyjął, że oprócz umów pisemnych dołączonych do akt sprawy i powiązanych z innymi fakturami, zapłaconymi przez pozwaną, strony zawarły też porozumienie ustne określające ostateczny koszt inwestycji powódki, wyższy od kosztu wynikającego z umów o 100 000 zł netto. Roboty budowlane miały więc ostatecznie kosztować 716 000 zł. Sąd odwoławczy wskazał na treść udzielonych przez pozwaną powódce referencji z dnia 9 stycznia 2014 r., w których był podany taki łączny koszt netto budowy hali. Zwrócił uwagę, że dokument ten został wystawiony wkrótce po zakończeniu budowy hali i kilka dni po wystawieniu spornej faktury. Podkreślił, że pozwana nie tylko przyjęła fakturę, ale także ją zaksięgowwała. Spowodowało to powstanie zobowiązań podatkowych. Sąd ocenił, że powód, który musiał odprowadzić 23 000 zł podatku nie podjąłby tak nieracjonalnej decyzji gospodarczej. Pozwana uznała także w 2015 r. swój dług.

Umowę, która łączyła strony Sąd zakwalifikował jako umowę o roboty budowlane, co spowodowało nieuwzględnienie zarzutu przedawnienia, z uwagi na

zachowanie przez powódkę trzyletniego terminu liczonego od 14 stycznia 2014 r. (termin płatności faktury).

Sąd Apelacyjny ocenił ponadto, że pozwana nie uchyliła się skutecznie od skutków prawnych swego oświadczenia o uznaniu roszczenia złożonego w dniu 10 sierpnia 2015 r., którego celem było odwołanie w czasie zapłaty. Zgłoszenie przez powódkę doniesień do organu nadzoru budowlanego czy instytucji zajmującej się pośrednictwem w wypłacie środków unijnych (inwestycja pozwanej była dofinansowana z tych środków) nie stanowiło w jego ocenie groźby bezprawnej w rozumieniu art. 87 k.c., a ponadto nie wpływało na zasadność powództwa, skoro uznanie obejmowało roszczenie realnie istniejące, nie miało znaczenia dla kwestii przedawnienia, a pozwana zdawała sobie sprawę, że budowa nie w pełni była prowadzona zgodnie z wymaganiami prawa.

W skardze kasacyjnej pozwana zarzuciła naruszenie prawa materialnego: art. 65 § 1 i § 2 k.c. poprzez błędną wykładnię oświadczeń woli stron, art. 65 § 1 k.c. w zw. z art. 6 k.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie, art. 751 pkt 1 k.c. w zw. z art. 750 k.c. w zw. z art. 65 § 1 k.c. polegające na błędnej subsumcji, art. 118 k.c. w zw. z art. 647 k.c. polegające na błędnej subsumcji oraz art. 88 § 1 k.c. w zw. z art. 87 k.c. również polegające na ich błędnej subsumcji. Jako naruszony przepis postępowania cywilnego wskazała art. 245 k.p.c.

Wniosła o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez oddalenie powództwa w całości, ewentualnie o przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu oraz o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów postępowania.

Odpowiedź powódki na skargę kasacyjną została zwrócona na podstawie art. 132 § 1 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako środek odwoławczy o szczególnym charakterze, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie

zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń nie satysfakcjonujących stron. Realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowionej w art. 398⁹ k.p.c., w ramach którego Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie występują przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności uzasadniające przyjęcie skargi do rozpoznania.

Skarżący uzasadnił potrzebę rozpoznania jego skargi przesłanką z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., tj. oczywistą zasadnością wniesionej skargi kasacyjnej spowodowaną błędnym przyjęciem, że roszczenie strony powodowej istnieje, pomimo nieudowodnienia przez nią tego faktu oraz bezzasadnym przypisaniem nadmiernego znaczenia fakturze VAT wystawionej przez powódkę pozwaną. Podkreślił, że faktura jest rodzajem dokumentu prywatnego i nie stanowi dowodu na istnienie i wymagalność roszczenia, szczególnie wobec uchylenia się przez pozwaną od skutków prawnych oświadczenia o uznaniu wynikającego z niej zobowiązania. Podkreślił też oczywistość zarzutu przedawnienia ocenianego przy uwzględnieniu sposobu oznaczenia podstawy świadczenia w fakturze, nakazującej zastosowanie 2-letniego terminu przedawnienia z art. 751 pkt 1 k.c., skoro chodziło o świadczenie usług

Oczywista zasadność skargi kasacyjnej, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., zachodzi tylko wtedy, gdy dla przeciętnego prawnika z samej treści skargi - bez pogłębionej analizy i jurydycznych dociekań - w sposób jednoznaczny wynika, że wskazane w niej podstawy zasługują na uwzględnienie. Skarżący, powołując się na przesłankę przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. powinien wykazać kwalifikowane naruszenie przepisów prawa przez sąd orzekający i to, że w jego wyniku zaskarżone orzeczenie jest jaskrawo nieprawidłowe (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 2015 r., IV CSK 17/15, LEX nr 1770910).

Okoliczności wskazywane przez skarżącą nie spełniają tych wymagań. Pod pozorem zarzutu naruszenia art. 245 k.p.c. przez jego błędną wykładnię, mającą polegać na nadaniu mu szczególnej mocy dowodowej, pozwana dąży do podważenia oceny dowodów i zakwestionowania ustalonego przez Sąd Apelacyjny

stanu faktycznego, czego zakazuje art. 398³ § 3 k.p.c. Taka jest rzeczywista treść zawartej w skardze kasacyjnej argumentacji, że dowód z dokumentu prywatnego, jakim jest faktura nie może być podstawą ustaleń dotyczących faktu zawarcia przez strony umowy o roboty budowlane. Pomija natomiast, że dowód ten stanowił tylko jeden z elementów rozumowania Sądu Apelacyjnego, który rozpatrywał jego znaczenie na tle całokształtu materiału dowodowego i w powiązaniu z nim, a zawarte w uzasadnieniu argumenty nie dają podstaw do twierdzenia, że nadał mu inne znaczenie niż wynika to z art. 245 k.p.c. Nie wspiera twierdzenia o oczywistej zasadności skargi także twierdzenie o oczywistej wadliwości kwalifikacji umowy stanowiącej podstawę dochodzonego roszczenia jako umowy o roboty budowlane, gdyż jest to skutek przyjętych ustaleń o ustnym uzupełnieniu postanowień umów o budowę hal dla powódki w zakresie wysokości wynagrodzenia. Charakteru tych umów pozwana nie kwestionowała i nie budziło wątpliwości, że dotyczyły realizacji inwestycji budowlanej. W konsekwencji nie ma podstaw do przypisania jednoznacznej wadliwości przyjętemu w sprawie terminowi przedawnienia, którą skarżąca łączy z twierdzeniem, że faktura z 30 grudnia 2013 r. co najwyżej uprawniała do wniosku o zawarciu przez strony umowy zlecenia.

Również stanowisko o oczywistej wadliwości oceny, że pozwana nie uchyliła się skutecznie od skutków prawnych swego oświadczenia o uznaniu roszczenia powódki, złożonego na skutek bezprawnej groźby kierowanej do niej przez powódkę nie przekonuje o zasadności skargi, skoro z ustaleń wynika, że uznanie nie było czynnością istotną ani dla bytu, ani dla oceny upływu terminu przedawnienia roszczenia. Także ocena, że groźba zastosowana przez powoda wobec pozwanej, dotycząca zawiadomienia odpowiednich organów o nieprawidłowościach formalnych przy budowie hali była groźbą bezprawną w rozumieniu art. 87 k.c., nie razi jednoznacznością wadliwością.

W rezultacie powołana przez skarżącą podstawa przyjęcia jej skargi kasacyjnej do rozpoznania nie wystąpiła. Okoliczności sprawy nie wskazują również, aby zachodziły inne przesłanki z art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia tej skargi do rozpatrzenia

as]

aj

